

Brežice
dz 03/09
BIZELJSKI ...
1963

050(497,4 Bizeljsko)

0099860,2

KNJIZNICA BREZICE

COBISS ©

Leto: I

25.III.1963

Bizeljski glas

Glasilno bizeljskih društev, uradov in ustanov

NAŠIM BRALCEM!

Pred Vas stopamo z drugo številko lista "Bizeljski glas". Izdaja krajevnega časopisa je presegla naša pričakovanja. Še in še ga zahtevajo, vendar ga nimamo več na zalogi, ker si s prvo številko nismo upali naprtiti finančnih bremen, za katere ne bi bilo kritja. Naknadno bomo povečali, s pestrejšo vsebino pa bomo skušali zbuditi še večje zanimanje za naš list.

Vabimo vse, ki bi hoteli prispevati članke, dopise, vprašanja iz raznih področij javnega življenja na Bizeljskem, da nam pošljejo svoje prispevke, ki jih bomo radi objavljali.

Časopis naj bo last nas vseh in namenjen nam vsem!

Izdajatelj

K A J J E B I L O ?

ZBOR OBČANOV 10. MARCA 1963

Vršil se je ob udeležbi okoli 150 volilcev in mladincev v Zadružnem domu. ObLO je zastopal tov. Černec Alojz iz Brožic.

Tov. Šemrov je raztolmačil glavna načela obč. proračuna in z njim povezanega družbenega plana za 1963. Poročilo je še dopolnil tov. zastopnik občine. Tistim, ki se zbora niso udeležili, naj služijo kot obvestilo naslednje vrstice:

Predviden razvoj gospodarstva v letu 1962 je bil v občini v glavnem dosežen. Pregled vloženih investicij v negospodarske dejavnosti (prosveto in kulturo, šolstvo, komunalno in stanovanjsko dejavnost ter zdravstvo) kaže zadovoljiv uspeh.

Na osnovi doseženih rezultatov v letu 1962 je predvideno, da bo vrednost brutto proizvodnje v gospodarstvu za 18,56% višja, največ na področju industrije in gradbeništva.

Na področju turizma in gostinstva bodo letos izkoriščene vse možnosti za razvoj. Ob mnogih naravnih pogojih ne bo težko doseči željenih uspehov.

Na Bizeljském so predvidene investicije za KZ v znesku diń 96,441.000.- za obnovo 55 ha vinogradov in v podjetju "Kovina", kjer bo z manjšimi investicijskimi sredstvi razširjen obrat za izdelovanje predmetov iz plastičnih mas. - Celotni družbeni plan bo obravnavan na seji ObLO v drugi polovici marca 1963.

Iz obširne in plodne razprave, v katero je poseglo več občanov, povzamemo: V teku je arondacija travnikov odbivše traktorske postaje v Stari vasi do ceste na Figarjev most. S tem v zvezi je predvideno zidanje hlevov za 130 glav govedi. Letos še ne bo sprememb v lastništvu in pravici izkoriščanja zemlje. Glede vinogradov je arondacija (zaokroženje) zemljišč že opravljena v Janeževi gorci in v Drenovcu. Ustanovljeno je poslovno združenje KZ Bizeljsko, Vino Brežice i.dr. Vino Brežice ima ponovno odobreno izvozno pravico.

Za predvideno gradnjo ceste Bizeljsko-Pišece je prevzel del obveze tudi OLO Celje. Načrtna gradnja ceste Dramlja-Vitna vas bo nadaljevana v maju oz. juniju t.l..

Turistično društvo ima obširen program, ki ga želi postopno izvesti. Med drugim se zavzema tudi za ureditev pokopališča, pozidavo mrliške veže in nabavo mrliškega voza. Za splošno oplešanje kraja bo uredilo lastni cvetlični vrt. Krajevni časopis je že pričel izhajati in bo m.dr. objavljaj društveni delovni program.

Do 1/4 t.l. bo odprta še ena trgovina. Za prebivalstvo Orešja treba urediti trgovinsko postrežbo, da ne bo izgubljalo dragocenega časa z zahajanjem v trgovine v širšem okolišu. Tudi vodovod bi dobili v naseljih Orešje in Bizeljska vas.

Vprašanje stane namestitve zdravnika splošne prakse in zobozdravnika je pereče, rešuje ga ObLO. Najbolje bi bilo, da se Zdravstvena postaja Bizeljsko, ki je v sestavu Zdravstvenega doma v Brežicah, zopet osamosvoji in v lastnem delokrogu reši vprašanje zdravstvenega kadra.

Govora je še bilo o regulaciji potoka ob cesti, ker je po veljavnih predpisih dolžnost vsakega posestnika, da skrbi za pravilno vzdrževanje potočne struge,

o pasivnosti kina, ki potrebuje znesek din 400.000.- za investicije,

o gostinskih obratih, ki ne delujejo in ena gostilna ne zmore kapacitete dnevnih potreb ter

o mesnici, ki začasno še ostane na svojem mestu.

Poročevalec

PROSLAVO "DNEVA ŽENA"

smo opravili v nedeljo, 10. marca 1963 v polni dvorani Zadrúžnega doma. Prihitele so zlasti mamice tistih malčkov, ki so nastopali na odru, kjer se je razvijal pester vzpored.

Uvodno besedo, s katero je raztolmačila pomen "Dneva žena", je imela tov. Pečnik Ivanka, nato pa so se zvrstile prigodne deklamacije in pevski nastop mladinskega pevskega zbora ter kratka igrice z odgovarjajočo vsebino.

Vsi, zlasti odrasli, ki so v glavnem napolnili dvorano, so z zanimanjem sledili izvajanju pestrega vzporeda.

Čestitamo prirediteljem, istočasno pa izražamo željo, ki smo jo slišali od staršev in drugih, da bi šola še večkrat pripravila z mladino javne nastope v raznih oblikah in s tem poživila krajevno kulturno-prosvetno dejavnost, ki je zadnje čase že skoro popolnoma zamrla.

V.F.:

SPOZNAVAJMO DOMOVINO!

Nisem od nobenega lista, najmanj od Pavlihe ali celo od Dolenjskega in Celjskega, ki tekmujeta, kdo si jih bo zdaj več nabral (namreč naročnikov) ob Krki - Savi in Sotli!

Samo "Društvo upokožencev" me prišteva med svoje člane in mi je odobrilo dopust - do poklica. Porabil sem ga za "pohod" (ta izraz mi je še v spominu iz mladostnih dni, ko sem "pohodil" kad s sveže naribanim zeljem, zdaj pa pomeni daljši "sprehod") na Bizeljsko!

Ob prihodu v vas sem zagledal velike lepake, ki so vabili ljudi na "Noč v Casablanci". Verjamete, da nisem vedel, kje sem? Ko sem bil še mlad, sem rad obiskoval in spoznaval domovino Bizeljancev (oprostite: ne Bizeljčanov kot tako radi napačno pišejo!). Videl sem Koče v Stari vasi, od tam sem prišel v Kotinjek na Brezovici, mimogrede še pogledal v Peklo v Gregovcih, poskusil ribarit v Ribjeku v Vitni vasi, pa je bil suh, zašel v Trnje v Sušici in še enkrat istoimenski zaselek v Dinovcu, potem jo pa udaril za Sotlo nimo Grabna na Kupce v Orešju, kjer sem imel prelep razgled na Bohor in Ledine. Nato sem še obiskal Sračjek, v katerem sem se orijentiral po visoki Kozji peči pod katero so zgodovinske "Gange" ob Sotli. Od tam sem jo primahal v Ptičnico v Bizeljski vasi.

Četudi sem že v začetku poti v duhu prepotoval Okroge v Stari vasi in v Janoževi gorci, sem prišel trezen na Rožce, kjer sem se odpočil in užival na lepem razgledu. Pri tem se mi je vsiljevala nisel, zakaj v daljno Afriko, v naroško mesto Casablanca ob Atlantskem oceanu, ko imamo doma toliko lepih, prist

nih ljudskih imen za zasluge, ki si jih je izbralo ljudstvo samo kot pač najbolje odgovarja? Razumno prireditelje, da so hoteli prireditve napraviti zanimivo in privlačno, da bi bil večji denarni uspeh! Ne vemo pa, zakaj so izbrali ravno Casablanca iz vroče Afrike in jo presadili na Bizeljsko? Saj se ta z nekaj oleandri in kaktusi res ne da prikazati! Znanja je požrtvovalnost tistih, ki se potegujejo za novo cesto, ki je res potrebna, ali po našem skromnem mnenju, denarnega vprašanja tudi Casablanca ne bo rešila! Zato ostanimo rajši pri Ribjeku in v Sračjeku ali v Gradišah pa bo vse dobro in cesto bomo tudi ineli.

Narodna pesen:

"OBLAKI SO RDEČI, KAJ NEK' POMENIJO?"

Iz Bizeljskega jih je lo, ki se bodo v dneh 23. do 25. marca t.l. poslovili od staršev, bratov, sester in morda še od koga (tega ne izdajo radi). Donovina jih kliče, da se kot vojni obvezniki pripravijo na morebitno obrambo.

Njihova ožja donovina jim želi vse dobro in srečno vrnitev med prijazne bizeljske griče.

Ostali dobijo pozive jeseni!

JURJEVANJE NA BIZELJSKEM

je starinski običaj, ki so ga morda prinesli že Stari Slovani, kadar so praznovali god boginje Vesne (= pomladi).

Običaj bi bilo ohraniti še poznim rodovom. Vsem društvom in posameznim skupinam, ki so vsako leto jurjevali samostojno, priporočamo, da se pridružijo skupnemu jurjevanju, ki ga pripravljamo. Na sporedu je obisk gostov iz raznih krajev, kulturni program, strelsko tekmovanje in - splošno rajanje v prosti naravi. Drugič o tem več!

KMETOVALCI OBJAVLJAJO:

Na prodaj je kvalitetna suha nemška detelja (lucerna). Vprašati v uredništvu.

Na prodaj je domači sadni kis (na debelo in na drobno). Naslov pove uredništvo lista.

BESEDA NAŠIM BRALCEM:

Ko ste prebrali drugo številko našega krajevnega lista, ste že lahko ugotovili, da zasledujemo z njim najboljše namene: zbuditi želino Bizeljsko in mrtvila, v katero je že zašlo in pritegniti vse, ki inajo dobro voljo do društvenega dela, do kulturnega življenja in smisel za gospodarski napredek celotne pokrajine.

Samo branje našega lista pa seveda še ne zadošča, da bi prišli dalje. Treba je aktivno sodelovati!

Zato Vas ob tej priliki vabimo da vstopite v novo Turistično in olepševalno društvo kot aktivni ali vsaj podporni člani. Vstopnina din 100.-, članarina din 20.- mesečno.

Blagajničarka, tov. Šanrov Mina se bo oglasila pri Vas. Prosim, izpolnite spodnjo pristopno izjavo, jo odrežite in po dostavljaču našega lista podpisano vrnete društvu.

Vljudno Vas vabi TOD

Tu odreži!

P R I S T O P N I C A

za vpis v Turistično in olepševalno društvo Bizeljsko.

Priimek in ime: _____

Datum in kraj rojstva: _____

Bivališče, h. št. _____ Poklic: _____

Reg. št. oseb. izkaznice: _____

Datum: _____

Lastnoročni podpis: _____

F.K.:

B I Z E L J S K I G R A D

(nadaljevanje)

V 15. stol. je hotel zadnji celjski grof Ulrik II. razširiti svojo deželnoknežjo oblast preko naj tedanje Notranje Avstrije. Zato se je zapletel v boje, ki jih je vodil njegov najemniški stotnik Jan Vitovec. Boril se je proti krškemu škofu in nemškemu cesarju, katerina je plenil podložniške vasi. Med drugimi je napadal tudi bizeljski grad, ki je ostal nepoškodovan, zato pa je več trpelo knečko ljudstvo, ki se pred napadi ni moglo braniti. Leta 1456 so ogrski velikaši Ulrika II. v Beogradu ubili in grad Bizeljsko je prišel po enoletni borbi pod upravo nemškega cesarja.

Leta 1475 so prihrumeli na Bizeljsko Turki v krdelu 12.000 nož. Pod Cesargradom (onkraj Sotle) so se 24. avgusta spoprijeli s Slovenci, ki jih je vodil radgonski stotnik Sigmund

pl. Pelheim. Vsi so bili pobiti ali ujeti, saj jih je bilo samo 450 nož! Za ujetnike so graščaki plačali visoko odkupnino, ki so jo zbrali - z zvišanjem že itak previsokih davkov. Zato ni čudno, da so se leta 1515 (ob prvem knečken uporu) dvignili tudi bizeljski knezje, ter zavzeli in opleni- li bizeljski grad. Plenjenitaš Jörg pl. Herbestein jih je s svojimi konjeniki pognal v beg.

Ko je ob drugem knečken uporu koncem januarja 1573 poslal Ilja Gregorič iz Brdovca petelinje pero tudi v bizeljski va- si, so se mu bizeljski knezje takej pridružili. Složno s Hr- vati so 29. januarja 1573 osvojili Cesargrad in krenili da- lje proti Brežican. Preko Vidna, Sevnice in Planine so se poni- kali ob Bistrici do njenega izliva v Sotlo (v bližini sedanje žel. postaje Kunrovec). Tam pa jih je popolnoma pobil celjski okrožni poveljnik Jurij Schrattenbach. Po nepreverjenih podat- kih je bilo v knečki vojski pobitih okoli 50 in ujetih okoli 40 podložnikov bizeljske graščine.

V 16. stoletju so prevzeli bizeljski grad grofje iz rodu Tattenbachov, ki so imeli še mnogo drugih gradov na Spodnjem Štajerskem. Grof Ivan Erazem Tattenbach je bil sudeležen v zaroti Zrinjskega in Frankopana proti cesarju Ferdinandu III. Habsburškemu. Zato so ga 1. decembra 1671 v Grazu obglavili, posestva pa zaplenili v korist cesarju.

Zaplenjeni bizeljski grad so Habsburžani prepustili grofom Wildensteinom, za njimi pa Dietrichsteinom, dokler ga niso skupno s Kunšperkom prevzeli knezi Windischgrätz. Rodbina Windischgrätz je bila s Habsburžani v sorodu, zato so posa- nezni iz te rodbine igrali važno politično in vojaško vlogo.

Cesarica Marija Terezija (1740-1780) je Štajersko razde- lila v okrožja. Bizeljsko je spadalo v celjsko okrožje, leta 1771 pa so okrožje razdelili v okraje. Okrajni komisar za bizeljski okoliš je bil takratni bizeljski graščak.

Leta 1778 je izšel zakon - rabotni patent - ki je uredil predpise o tlaki in desetini. V času francoskih vojn (1809- -1813) so se v gradu večkrat nastanili avstrijski ali pa fran- coski vojaki. Nekateri odsluženi francoski vojaki se sploh niso več vrnili v svojo domovino, nego ostali kar tu ter se polagoma poslovenili. Tako so nastala slovénška imena: Wallon je postal Balon, Mallus - Malus, Michelin - Mihelin itd.

Leta 1848 se je v gradu nastanila stalna vojaška posadka, ki je opravljala policijsko službo. Pri izterjevanju desetine (davka) so se morali graščaki večkrat poslužiti eksekucije (prisilne izterjave), ki so jo opravljali z vojaškim spren- stvom. Koliko desetine so plačevali bizeljski tlačani ni mogo- če ugotoviti, ker so bile vse knjige (urbarji) v Konjicah.

Leta 1817 je izšel zakon o katastru s katerim je cesar Franc I zahteval točno izmerjanje zemljišč in napravo nap, po teh so pa tudi predpisali davke.

(konec sledi)